

URMĂRILE

Avocatul Ionut Târziu a mai stat câteva zile în regiune și a plecat la niste rude din jud.Arad de unde a fost arestat prin trădare în 1952 și a murit în anul 1958 la Aiud în condiții de exterminare.

Aurel Vernichescu s'a ascuns la varul sau Zarie Vernichescu din com.Cârpa și nu peste mult timp a plecat pentru a nu le produce necazuri rudelor și s-a ascuns pe la unele colibe din pădure. Într'o seara din luna Mai a venit la casa părintească pentru a lua alimente și rufe de schimb.Un consătean,vecin, l-a observat și imediat s'a dus în com. Bolvasnita și a anunțat plutonul de intervenție care era cantonat acolo. Veniți la fata locului și somându-l,văzându-se trădat, s' a predat și a ajuns la securitatea din Caransebeș. La scurt timp a ajuns la securitatea din Timișoara în ancheta lui Mois Aurel și Ambrus Coloman. Aici s'au lămurit că avea un pistol automat și 32 de cartușe în sprijin la "răsturnarea" regimului comunist. Condamnat la muncă silnică pe viață prin Sent.nr.1019/25 Iunie 1949 semnată de col.Stefănescu Mihai care pronunțase circa 20 condamnări la moarte și mii de țărani, din mișcarea de rezistență a fost și el arestat în 1951 și condamnat a trecut prin Peninsula și a ajuns la Aiud. Inginerul Aurel Vernichescu , neținându-se seama de sentință, ci de dispoziția lui Gheorghe Pintilie, a fost executat la Pădurea Verde de la Timișoara, pe 2 August 1949.

IVANESCU Miron, tânărul ce s'a alăturat partizanilor, a reușit să stea ascuns și a fost împușcat pe pârâul Malita în 1954.

VERNICHESCU Silvia, din Lugoj condamnată pentru că și-a ajutat soțul.

Udrea Ion, născut în 1920 , învățător și ofițer de rezervă, din Vârciorova , căsătorit cu o nemțoiacă de origine (din Caransebeș) promisese să antreneze în acțiunea din 19 Martie 1948 și cetățeni de origine germană din Caransebeș și regiuni. Pus sub urmărire a fugit cu vărul lui Constantin Jumanca în munte unde a stat până la 7 Martie 1950 când au fost trădați de consăteanul lor Mihai Bogoievici. Udrea Ion a trecut prin chinurile de la Lugoj și Timișoara fiind condamnat la 10 ani și a executat în plus , eliberându-se după 12 ani, în 1962.

JUMANCA I.Constantin, n.28-03-1924 a făcut parte dintr'un neam de români ce și-au închinat viața luptei împotriva comunismului și din neam 6 persoane au fost condamnate. Constantin Jumanca am văzut că a făcut armata la jandarmi , a fost îngerul păzitor al celor trei partizani și arestat, prin trădarea lui Mihai Bogoievici a trecut prin tortura lui Kling Zoltan, mois Aurel și colonelul Mihai Ștefănescu l-a condamnat la 8 ani, continuând încă 3 cu D.O. la Rubla pe Bărăgan.

JUMANCA Ion, născut în 1900 la Vârciorova, tatăl lui Constantin, a găzduit și ajutat cu alimente pe "cei trei" participând la organizarea din 19-03-1949. Arestat și chinuit de securitate, trimis în judecată a primit 7 ani și a murit pe 6 Ianuarie 1956 , în condiții de exterminare, la Lugoj, cu puțin înainte de expirarea pedepsei .

JUMANCA I. Ion, al doilea fiu născut în 1926, a ajutat partizanii, a știut de prezenta și scopurile lor, fiind de acord cu acțiunea întreprinsă.Arestat și condamnat la 3 ani a executat-o în întregime. Este stabilit în com.Bolvasnita.

JUMANCA Adam, zis Brut , țăran fruntaș, fost primar în com.Vârciorova, născut în anul 1901, fiind vânător și prieten cu ing.Aurel Vernichescu l-a găzduit și ajutat în timpul peregrinărilor. A fost condamnat 2 ani.

JUMANCA Ion, zis Măcescu, n .1919 în corn. Vârciorova a fost arestat pentru că s' a întâlnit în pădure cu învățătorul Ion Udrea și Constantin Jumanca și a vorbit cu ei fără să-i denunțe după aceea, a fost condamnat la 2 ani.

JUMANCA Petru zis Neagra, n.1920, fost pădurar, din com.Vârciorova, a adăpostit pe cei trei partizani într'o colibă de pe raza cantonului său și le-a dat alimente. A fost condamnat 7 ani și în continuare încă 2 ani cu D.O.-Bărăgan.

BUHEVICI Mihai din Vârciorova a fost arestat pe 18-03-1949

CÂRSTEA Grigore zis Doi lei , născut în 1927.muncitor din Vârciorova , a ajutat în mai multe rânduri pe STANGU -Pârnu Nicolae zis Piciu ca să ducă alimentele partizanilor a fost arestat, purtat călăuză pe 18 Martie 1949 pe la sălașe, a fost condamnat 2 ani. Locuiește în com.Bolvasnita nr.215, Severin.

BISERICOSUL C.Victor a fost arestat pe 18-03-1949.

DRAGOMIR Nicolae, zis Coi a fost arestat pe 19-03-1949

DRAGOMIR Petre, zis Primejdie, n.1910 în com.Bolvasnita , țăran, a fost condamnat la 5 ani pentru că a știut de prezenta partizanilor la sălașe si nu i-a denunțat.

CIOCLOV , adjutant șeful postului de jandarmi din com. Cârpa a fost condamnat pentru sprijinirea celor 3 partizani, si a executat 7 ani.

Maiorul Corciova, seful legiunii de la Lugoj a fost condamnat .

DALEA Nicolae zis Ciocan, născut 1913 la Vârciorova a fost condamnat la 1 an deoarece a făcut pe curierul cu Timișoara.

DARE Nicolae, din Vârciorova, proprietarul unui sălaș de la marginea pădurii din Vârciorova a fost condamnat pentru găzduirea si alimentarea partizanilor.

JIGOREA Gheorghe, zis Pemu, născut 1901 , țăran din com.Vârciorova a fost condamnat pentru sprijinire la 5 ani pe care i-a executat.

GIULVEZAN Eftimie, din com.Cenei (satul Checea) a fost arestat în Martie 1949 si condamnat pentru omisiune în legătură cu Tănase Ion.

GIULVEZAN Ef.Ion, n.1925, fiul lui Eftimie, denunțat de Ion Tănase că a luat legătură cu el în Februarie 1949 la Checea si i-a dat manifeste pentru "lovitura din 19 Martie a fost prins numai în toamna lui 1952 si condamnat la 20 ani, eliberându-se în 1963.Toată familia i-a fost deportata pe 18-06-1951 pe Bărăgan.

LIUBA Filimon zis Boldan, n.1905 în com.Bolvasnita, a găzduit la sălașul lui pe Aurel Vernichescu si Ion Târziu.A fost condamnat 6 ani.

HUBA Ion zis Lulea, taran din Bolvasnita a fost condamnat pentru sprijinirea partizanilor.

Liuba Nicolae zis Boldan, născut în 1929, fiul lui Filimon , din Bolvasnita a fost condamnat 5 ani pentru găzduire si sprijinirea partizanilor.

MUSTAȚA Petru, zis Flaiteru din com.Borlova a fost condamnat pentru găzduirea partizanilor în sălașul lui.

SIMION Gheorghe zis Căcea, meseriaș țigan născut 1905, din Vârciorova a fost condamnat 2 ani pentru contribuția cu bani si alimente la susținerea partizanilor .

POPESCU Ștefan, colonel jandarmi, arestat pentru sprijinirea celor "trei" a fost arestat în 1949 si torturat, apoi condamnat, a murit la Gherla.

Szabo Gheorghe si încă 11 persoane din Arad adunați în 18 Martie 1949.

VOICHITA Constantin , omul de legătură al lui Tănase Ion cu Vârciorova.

VORNIC Nicolae zis Cotan născut 1920, din Vârciorova, fost brigadier silvic la Rusca-Teregova, a fost arestat torturat și de două ori, internat în spital, dar nu a recunoscut înscenarea ce i se făcea si eliberat după 1 an.

ZGAVARDEA Gheorghe zis Primaru , țăran născut 1901 la Vârciorova, arestat pentru susținerea acțiunii din 19 Martie 1949, a fost condamnat 2 ani.

In urma perchezițiilor din sălașe pe 19-20 Martie s'a găsit în "straița" lui Miron Ivănescu o listă cu 20 de persoane, unii figurau printre susținătorii colonelului Ion Uta.Au fost puși sub urmărire pentru arestare. Iată numele lor:

Ionescu Gheorghe, Roiescu Iosif, Armas Ion, M.P.Isop, Giurgiulescu Ioan, Vulpes Gheorghe, Vulpes Nicolae, Vulpes Petru, Miulescu Ioan, Stângu Nicolae, Laitin Paul, Budăi Lazăr, Munteanu Nicolae, Tocherez Dumitru, Barză Simion, Suroni Petru, Belitu Pavel, Folcea Ioan, Bandoni Nicolae, Copilu Nicolae, Jurconi Nistor Fisag, Balaș Nistor, Cristea Nistor, Bazoni Nistor.

La această mișcare de solidaritate a țăranilor "grăniceri" cum erau numiți, pentru înțelegerea luptei bătăenilor împotriva comunismului, trebuie să adăugăm toate grupele de partizani de pe tot acest cuprins mergând până la granița cu Iugoslavia, dintre ei mulți căzând în luptă cu securitatea pe lângă cei executați pe 2 Aug.1959. Dintre supraviețuitorii acestor martiri ce zac exterminați în Pădurea Verde de la Timișoara s-au desprins grupuri și grupulețe precum:

- IONESCU Gh.Gheorghe, VALUSESCU Vasile și cei din jurul lor;
- DUICU Nistor.....
- ISFANUT Dumitru zis Sfârloagă .....
- CURESCU Victor...
- GIURICU I.Nicolae...
- HATANGEA Anton, Virgil,....
- LASCU Ion zis Chera și.... morți în luptă, arși în casa incendiată.
- BALICA Ghsorghe, BADERCA Iancu.....
- DORAN G. Nicolae....
- WUC Liviu.....

Amplerea acestei lupte de supraviețuire împotriva abuzurilor comunismului ne demonstrează că în aceste vremuri de restriște -Casa Neamului- devenise coliba de pe fundul pâraielor acoperită cu frunze având patul de ferigă așezat pe pământul îmbibat cu sânge și udat cu lacrimi, pentru a reuși să-l lase mostenire urmașilor, în timp ce ei vor cutreera moșia udați de ploaie și uscați de vânt.

ACȚIUNI DIABOLICE ÎMPOTRIVA PARTIZANILOR

După lichidarea grupului de partizani condus de Ion Ută, Spiru Blănaru, Petre Domășneanu, câțiva reușiseră să scape și să continue hărțuirea organelor de securitate. Acest lucru se petrecea nu numai în Banat, dar și în Făgăraș, Bucovina, Maramureș...deoarece cauzele ce au generat aceste mișcări continuau să se înrăutățească și populația satelor să sufere.

Înlăturarea lui Teohari Georgescu a făcut ca să fie promovat în fruntea Ministerului de Interne, pe Alexandru Drăghici care era adjunctul Ministrului de Interne și care din 28 Mai 1952 a devenit "eminenta cenușie" a lui Gheorghiu Dej continuând cu o ferocitate și mai mare Brutalitățile și crimele securității. Astfel prin Directiva 00805/1952 a înființat Serviciul "bande" subordonat Direcției III numindu-l șef pe lt.col.Pavel Aranici. Acest lucru se întâmpla chiar în Septembrie când acțiunea partizanilor era mai accentuată, preocupați fiind cu aprovizionarea pentru iarnă, prezenta lor simțindu-se atât la stănele de pe munte care coborau spre iarnă, cât și în apropierea satelor unde țăranii își strângeau recoltele, legaturile între ei putându-se face cu mai multă ușurință.

Acest Pavel Aranici a constituit comandouri de "specialiști" în lichidarea partizanilor din munți, folosind haite de câini dresați pentru atacarea omului urmărit. Și nu numai atât.

A ordonat refacerea agenților informative "calificate" urmărind prin șantaje și torturi să se infiltreze în mijlocul membrilor familiilor pentru a-i face să-și trădeze pe cei apropiați. De asemenea au inclus în acest sistem de delațiune pe brigadierii silvici făcându-i răspunzători de controlul minuțios al terenului ce-l aveau spre conservare. Au trecut la instalări de posturi de capcane pe traseul partizanilor.

Torturarea celor arestați devenise îngrozitoare după pozițiile acestui călău al noului serviciu pus sub direcția lui Butyka Francisc. Era atât de îngrozitoare schingiuirea bieților oameni, încât Ion Gavrilă relatează cazul unei fete din Sercăita, cu mintea răătăcită (din cauza supliciilor la care a fost supusă încât i-a spus preotului care vorbea în biserică despre iad:

"Părinte, iadul nu-i acolo unde spui dumneata, iadul îi acolo unde am fost eu. "

Noul serviciu condus de călăul Pavel Aranici reușise în Banat să organizeze o agenție formată din 65 informatori dintre care 17 erau calificați prin care se încerca să se ia măsuri de arestare și aceluia care erau în evidența securității din 1948, unii dintre ei fiind evadați din închisoare.

TRĂDĂRILE SE ȚIN LANȚ...

După trădarea grupului colonelului Ion Ută prin Andrei Vădrariu care în seara de 7 Feb. 1949 s'a prezentat la Mehadica și a anunțat patrului conduse de plut. Caia Ion că partizanii colonelului Ion Ută se află în sălașul lui Careba Meilă de pe Valea Bolvasnitei, a urmat lupta din dimineața de 8 Feb. în care au fost împușcați Ion Ută, Ilie Voica, Pantelimon Irimescu și Meilă Careba, iar Mircea Vlădescu căzând rănit. Singurul care a reușit să se strecoare și să dispară a fost Mutascu Dumitru zis Fus care pentru a fugi mai ușor și-a lăsat pe drum arma. Va continua să lupte alături de partizani sub conducerea lui Isfănut Dumitru zis Sfârloagă, de 46 ani, rotar din com. Domasna, care după ce în 1948 a evadat împreună cu Mutascu Dumitru s'au încadrat în grupul lui Ion Ută.

Știm că pe 22 Februarie 1949 a avut loc lupta de la Pietrele Albe, asupra desfășurării ei vom relata în alt capitol.

După această luptă în care din partea partizanilor conduși de Spiru Blănaru și notarul Gheorghe Ionescu, în care au fost omorâți Petre Anculia și Urdăreanu Gheorghe, iar arestați Ghimboase Nicolae și Smultea Gheorghe, restul s-au răspândit în grupuri mai mici, parte din ei fiind arestați până la 7-8 Martie.

Supraviețuitorii s'au împărțit și ei continuând să rămână pe poziția de partizani. Dintre aceștia se desprind două grupe:

1. O grupare de partizani condusă de ISFANUT Dumitru zis Fus și din care au făcut parte: Mutascu Dumitru zis Fus, Duicu Nistor, Ciuricu Nicolae, Curescu Victor, Balica Gheorghe, Baderca Iancu Carăibot Ion, serangău Gheorghe Vădraliu Lazăr. Acest grup a fost semnalat prima dată în rapoartele securității pe 2 Septembrie 1949 la poalele muntelui Semenice.

2. Un grup compus din Ionescu Gh. Gheorghe, n.30-08-1899 în com. Verendin (notar), Valusescu D. Vasile, n.19 Feb. 1920, licențiat Academia Comercială (locotenent de administrație, din Vărădia jud. Caras, Ghimboase Iancu zis Nicuț în partea Almajului din plasa Bozovici unde s-au unit cu Purdelea A. Emil, n.12-04-1920, în com. Borloveni, jud. Caras, pitic Iosif și Bejan Petru. Activitatea lor urmează a fi prezentată puțin mai jos.

GRUPUL ISFANUT DUMITRU zis Sfârloagă

Această grupare a fost cea mai activă ce a dat mult de lucru securității reușind să pedepsească pe unii colaboratori care prin acțiunile lor făceau mult rău sătenilor, îngrozindu-i. Astfel în sarcina lor e pusă omorârea asesorului popular de la judecătoria din Teregova, a deputatei Sfatului popular din com. Verendin anume Munteanu Cala, pe soția președintelui Sfatului popular din com. Rusca (membră de partid propusă ca președintă a Gospodăriei colective) anume Dobre Floarea, pe secretarul organizației de bază din comuna Rusca, anume Davidescu Eftimie, pe președintele Frontului plugarilor din Caransebeș, Rotescu Filip. În Martie 1951 au atacat o mașină a securității care-i urmărea, iar pe 31 Mai același an, au atacat primăria comunei Borovenii Noi, unde au rupt afișele și tablourile, plecând cu paznicul Sfatului și 8 persoane. Milițianul Păsărică căutând să intervină a fost împușcat mortal.

Securitatea era îngrozită și-1 numea pe Sfârloagă "călăul Resitei". Pe urmele lui s-au pus puteri importante de soldați. Unul dintre aceștia, anume Mihai Stoica din Slobozia, a luat parte la acțiunile întreprinse pentru prinderea lui și povestește pe cea din 1 Martie 1952 (în revista Memoria, pag. 98-109). După ce arată greutățile întâmpinate, faptul că din cauza gerului cumplit, nu numai că au degerat oameni dar au și murit trebuind să-i transporte la spitalul de la Reșita, descrie și întâlnirea cu Sfârloagă: după ce le-a ordonat să lase armele jos la 10 m. și ei de asemenea să se așeze, le-a vorbit prietenește, i-a servit cu o țigară și le-a spus: "Eu n-o să vă iau aici decât rănitele. Armele n-o să vi le iau, pentru că știu că veți fi aspru pedepsiți pentru asta. Veți sta aici și eu am să plec. Dar voi nu aveți voie să vă ridicați până nu auziți o rafală de pușcă automată. În clipa aia aveți voie să vă ridicați, vă luați armele și o rupeți la fugă spre cabană. Acolo o să povestiți ce vi s'a întâmplat."

Agentura informativă era din ce în ce mai activă. S'a reușit prin informatoarea "Lina" amanta lui Ciurică Nicolae, ca în luna Iulie 1952 să fie atrași într' o capcană trei partizani: Isfănuț Dumitru, Ciurică Nicolae și Stanescu Constantin. Partizanii au reușit să dispară. Dar urmărirea a continuat și o noua capcana s'a întins la stâna tatălui lui Ciuricu din muntele Buza Osiei, unde pe 1 Sept, 1952 lt. Varody Emeric grăbindu-se să deschidă focul a făcut ca partizanii să reușescă să scape iarăși.

Dar securitatea reușise să încadreze gruparea lui Isfănuț cu zeci de informatori dintre care 4 erau "dubli", fiind arestați după aceea. Încă din luna Ianuarie 1952 se luase legătura cu agentul "Corbu" care era socrul lui Victor Curescu, determinându-l prin mijloace securiste să predea pe partizani. Astfel pe 27 Aug.1952 "Corbu" a luat legătura cu ginerele său și cu Duicu Nistor zis Boieru stabilind o altă întâlnire a doua zi pe 28 Aug.1952. A doua zi la întâlnire au sosit 35 ostași din securitate, 16 milițieni și 5 câini de luptă și urmărire.

În timpul luptei ce s'a încins, Duicu Nistor a fost grav rănit și dus la spital deși i s'a făcut intervenție chirurgicală a murit. Celălalt partizan Victor Curescu a fost prins viu și în urma torturilor îngrozitoare a divulgat locurile unde se ascundeau partizanii și pe sprijinatorii lor, printre care Rolu Avram, Dionisie Obersterescu (din com.Lăpusnicul Mare)...

Securitatea a intrat în acțiune și sub pretextul verificării situației militare a fost dus la Timișoara unde Mois Aurel și Ambrus Coloman l-a "convins" să le predea pe Isfănuț. Eliberat, Roiu Avram a aranjat și pe 29 Septembrie 1952 s'a făcut o perchezitie într'un adăpost special amenajat în grajdul lui. Căutând să riposteze, securitatea a aruncat o grenadă și Isfănuț Dumitru -Sfârloagă a fost rănit mortal, în comuna Sadova Nouă. Fusese născut în 1906 la Mehadica.

Acțiunile au continuat cu repeziciune pe baza trădărilor sprijinatorilor ce s-au derulat după torturarea lui Victor Curescu.

O altă gazdă, Dionisie Obersterescu din Lăpusnicu Mare, după prelucrarea lui și eliberarea condiționată a trecut pe ziua de 10 Noiembrie 1952 la dezarmarea și predarea lui Balica Gheorghe (n.1931 la Resita) și Baderca Iancu , țaran din com.Mehadica născut în 1927. Securitatea l-a preluat și supuși la torturi au reușit să mai aducă și pe alții în temniță. În procesul care a urmat au fost condamnați la moarte și executați în închisoarea de la Caransebeș pe 13 August 1953: Curescu Victor, Balica Gheorghe și Baderca Iancu.

Restul celor cinci partizani rămași au fost arestați tot prin trădări. Părinții lui Budescu Iosif au fost "convinși" de securitate să-l predea pe fiul lor, care avea posibilitatea de a intra în legătură cu cei încă liberi, promitându-i-se libertatea . Lucrurile s-au aranjat , predarea s'a făcut la sălașul părinților .După prelucrarea lui ca să ia legătura cu ceilalți, a fost lăsat să circule, tot ca urmărit, în schimb să contacteze pe ceilalți. A reușit să capete încrederea "banditei" Vlădescu Maria al cărei soț făcea parte din grup. În timp ce era la "lucru" a fost semnalată prezenta lui de către securitatea din Mehadia și imediat securitatea raionului a ordonat să fie eliberat.

Pe 24 Aprilie 1954 a fost arestat Ciuricu I.Nicolae (n.13 Feb.1931 la Baia de Aramă și a fost condamnat la 25 ani muncă silnică. A fost trădat de Toma Duicu . S'a eliberat pe 30-06-1964 și a trecut prin Gherla și minele de plumb.

MUTASCU Dumitru zis Fus , zis Sfârloagă (?) fiul lui Iosif, născut în com.Verendin nr.455, urmărit ca fiind condamnat la moarte în contumacie prin Sent. nr.152/2-03-1950 a T.M. Timișoara a fost împușcat mortal pe 28 Noiembrie 1954 în pădurea de lângă Văliug (jud.Caras) în luptă cu securitatea.

CARAIBOT Ion , țaran, a fost rănit într'o luptă în 1951 luna Mai și condamnat la închisoare pe viață. Ciocnirea cu securitatea a avut loc în pădurea Păroasa din munții Semenic. Brigadierul silvic a anunțat miliția din com.Văliug și cei 5 partizani care erau acolo au fost înconjurați .Folosind arcele de foc au reușit să scape 4 dintre ei.

Printr'un lanț de trădări s'a lichidat înainte de Crăciun 1954 acest grup de partizani, iar amintirea lor este mereu vie în memoria țaranilor transmițându-se și bineînțelele unele episoade devenind subiecte de legendă.

GRUPUL DE PARTIZANI Nicolae DORAN

DORAN C. Nicolae, născut pe 22 Aprilie 1922 în com. Ciclova Româna, de lângă Oravita, fiul lui Constantin și Elena, domiciliat în orașul Oravița unde a urmat liceul General Dragalina, din 1942 fusese membru "Mănunchiului de prieteni" legionari și făcuse frontul. Se înscriesese la Fac.de drept de la Cluj și se angajase din 1947 ca ajutor de comisar la poliția din Oravița, iar în 1949 a fost repartizat la biroul siguranței care se transformase în securitate.

Cât a lucrat în poliție a emis buletine de populație pe diferite nume celor ce erau urmăriți și a înlesnit trecerea frontierei în spre Apus, prin Iugoslavia la mai mulți.

Pe alții evadați de la Aiud prin 1946 și anume Popovici Nicolae (cărui i-a făcut acte false pe numele de Ionescu Gheorghe) și Erdelea (cu nume nou Ion Brânze), la care s-au adăugat Ion Chirilă (parasutat pe 12 Dec. 1944) originar din com. Ciuchici și ardeleanul Ion Dobrin pe care i-a găzduit în str. Fometescu și îi ținea la curent cu intențiile siguranței.

Când au început arestările din 15 Mai a fost arestat și un adjutant de aviație Ursache, din satul Steindorf de lângă Anina care pretindea că a primit o scrisoare de la Horia Sima să treacă la organizare și caută ajutoare bănești în acest scop, dar banii îi folosea pentru întreținerea lui și a fiitoarei sale. A primit Doran ordin să-l aresteze, dovădindu-se că scrisoarea era falsă, iar Ursache în timpul anchetei l-a "denunțat" pe Nicolae Doran ca ajutoare reacționarii.

Pe 12 Iunie 1948 Doran era la telefon înlocuind un coleg și i s'a transmis un ordin de la securitatea Timișoara. El s'a prezentat la primirea ordinului cu numele celui pe care-l înlocuia. Ordinul prevedea să-l aresteze pe Doran Nicolae,

De la aceea dată împreună cu Popovici Nicolae din Caras au trecut la organizarea Rezistenței din munți-desfășurând activitatea cu unii cunoscuți din comunele Ciclova Română, Ciclova Montana, Socolari, Ilidia, Rusova Noua, Răcăjdia...

Urmărirea se accentua. Doran a fost recunoscut într'un grup într'o seară în Oravita și somați să se predea s'a deschis focul de securitate și a fost în Decembrie 1948. Brindescu Gavrilă, născut pe 15 Nov. 1908 în com. Igris și care mai fusese arestat pe 31-01-1941, era pus sub urmărire după 15 Mai 1948 și venise de la Timișoara să fie în siguranță în munți.

În aceasta ciocnire în timp ce se împărțeau ceilalți, lui Popovici Nicolae i-a ieșit în cale un plutonier de grăniceri care a aruncat o grenadă omorându-l pe grănicer. Popovici Nicolae a ajuns la Timișoara unde a fost prins și executat.

Acum Doran Nicolae era însoțit de Nicolae Caragea și un tânăr țăran, Ilie Dancea, zis Drulea, n. 8 Oct. 1923, fiul lui Vasile și Iustina din Ciclova Română de profesie lăcătuș. Peregrinând au ajuns în satul Socolari din munții Aninei. La gazda unde poposiseră au întâlnit o rudă a acesteia, un anume Zarcuța care s'a declarat fidel regimului comunist. La o nouă întâlnire acest Zarcuța i-a amenințat că-i predă. Ilie Dancea în fața pericolului ce-i aștepta a scos pistolul și l-a împușcat mortal pe omul regimului. Mai târziu când a fost arestat Ilie D Dancea, pe 3 Ianuarie 1951, a fost anchetat ca la securitate, condamnat la moarte și executat pe 7 Mai 1952 la Timișoara.

Urmărirea grupului continua. Securitatea a fost informată că Nicolae Penta (născut 1911 la Ilidia) care avea o stupină la Răcăjdia (sud de Oravita) ascundea și ajutoare pe partizani. Acolo s'a organizat o capcană dar aflând partizanii nu s-au dus. În schimb s-au împușcat 4 ostași între ei într'un schimb de focuri de armă la o alarmă falsă dată de frică crezând că au venit.

Urmărit, o nouă ciocnire a avut loc în Decembrie 1950 în care, partizanul Nicolae Caragea a fost rănit grav în torace, între comunele Ilidia și Socolari, tot la sud de Oravita. Dus la spitalul din Oravita a fost operat de dr. chirurg D. Bucheru. Șeful securității din regiune, un anume Hahanu era preocupat ca să se poată începe anchetarea lui pentru prinderea lui Duran și a legăturilor.

După trecerea prin chinurile lui Mois Aurel, condamnat în 1952 a ajuns la Gherla, unde a trecut prin chinurile reeducării.

N. Doran și-a găsit adăpost la un canton al pădurarului din Ciclova Montană al cărui fiu făcuse parte cu el din Frățiile de cruce. După ce l-a ascuns în podul casei s'a dus și a anunțat securitatea, care a înconjurat locul și l-a arestat în ziua de 3 Ianuarie 1951 pe Nicolae Doran.

Au urmat numeroase arestări ale sprijinitorilor și gazdelor și anchetele barbare au avut loc la Timișoara conduse de Aurel Mois și Ambrus Coloman. Condamnați la moarte, Nicolae Doran și Ilie Dancea, au fost executați pe 7 Mai 1952 la Pădurea Verde de la Timișoara, noua Vale a Plângerii românești. În afară de ei am văzut că mai muriseră în luptă Brindescu Gavrilă și Nicolae Popovici. Rănit grav fusese Caragea Nicolae.

Dar nu au fost numai ei. Dintre cei arestați și condamnați în legătură cu acest grup de partizani au mai murit alții prin temnițe ca urmare a torturilor din anchete și a condițiilor de exterminare prin care au fost nevoiți să treacă.

Datorită lui Ioan Muntean, coleg de clasă cu el la Oravita, și "frate de cruce" arestat pe 8 Iunie 1948 la Cluj, lista celor implicați în grupul partizanilor poate să mai fie completată:

Andrei Pavel, născut pe 16 Iulie 1903 la Socolari, a ajutat pe partizani și a fost arestat pe 29 Iunie 1951 și condamnat la 20 ani muncă silnică. A ajuns la Aiud unde s'a îmbolnăvit grav și doctorul deținut Marinescu a propus internarea în spital, dar călăii închisorii Gheorghe Crăciun, lt. col. Iacob Dezideriu și maiorul Popa au refuzat, dându-i avizul numai după ce murise pe 27 Iulie 1961 în Aiud.

Andrei P.Ion, tânăr de vreo 16 ani a fost arestat și chinuit cu tatăl său.

Chirilă Ion, din com.Ciuchici-jud.Caras, parașutat pe 12 Dec.1944 cu grupul Filon Verca, a avut legături cu Nicolae Doran până în 1948 cu o lună înainte de arestarea lui din Mai 1948.

Dobrin Ion din Transilvania.

Lazăr Aurel , țăran din Ilidia arestat în 1950, bolnav , a murit la Aiud în condiții de exterminare.

MURGU Nicolae, arestat în 1950, chinuit la Timișoara, condamnat a trecut prin Aiud unde s'a îmbolnăvit de TBC ca urmare a condițiilor inumane prin care a trecut în anchete și temnițe, după munca forțată de la Peninsula.

PENTIA Gh.Nicolae, n.18-06-1919 în com.Răcăjdia , țăran domiciliat în satul Hilidia(Caras) arestat pentru deținere de armament și ajutor, pe 25-11-1949, torturat de securitatea Timișoara, condamnat 7 ani, a ajuns la Gherla unde a murit în condiții de exterminare , în anul 1953.

Talescu Gheorghe, coleg de clasă cu Nicolae Doran, după ce acesta fusese pus sub urmărire îl ținea la curent cu știrile de la posturile străine de radio. Arestat, torturat la securitatea din Timișoara și condamnat la 12 ani a trecut prin demascările de la Gherla supus la alte torturi. A ieșit timorat după 12 ani și securitatea nu l lăsa de loc în pace. Nu după mult a murit cu nervii zdruncinați datorită încercărilor la care a fost supus.

Băies Gheorghe , țăran din Rusova Nouă, arestat și condamnat 12 ani în 1951 pentru sprijin partizanilor lui Nicolae Doran .A ajuns și pe Bărăgan 1 an.

Si această acțiune a grupului Nicolae Doran se înscrie în lupta contra barbariei comuniste și lista celor implicați trebuie completată.

LUPTA DIN COMUNA VALEA MARE

Comuna Valea Mare așezată pe pârâul Pogănis, la îmbinarea culmilor Buziasului cu ale Docnecei a fost timp de două zile teatrul unei lupte a peste 30 de milițieni pentru a prinde 3 "bandiți".

Se știe că între 7/8 Februarie 1949 fuseseră lupte serioase pentru prinderea partizanilor din grupurile colonelului Ion Ută și comandorul Petre Domăsneanu .

Tocmai în această perioadă de extremă vigilență, o patrulă a miliției din com.Fârliug ce trecea prin com.Valea Mare a fost anunțată că în casa lui Ion Damian se află 3 "bandiți" care se cinstesc cu primarul comunei. Plut.major Onescu Gheorghe a anunțat , atunci pe 15 Feb.1949, milițienii de la posturile Visag, Dulău și Bocșa.Cei din interior simțind pericolul au încercat să fugă, dar nu au reușit din cauza ripostei miliției. S'a cerut ajutor comandamentului Timiș și au fost trimiși 15 subofițeri sub comanda căp.Gorciova Ion (comandantul miliției jud.Severn. După somațiile din dimineața de 16 Feb.1949, s'a hotărât atacul clădirii și incendierea ei aruncându-se grenade de către serg.maj.Popa Gheorghe în urma cărora au fost omorâți:

Lascu Ion, zis Chera, condamnat M.S.V. evadat de la Caransebeș;

Durea Mihai, condamnat 10 ani, evadat și el de la Caransebeș pe 15/16 Dec.1948

BELA Iosif, din corn. Moreni-Prahova , n.1923 , a fost condamnat la 3 ani.

Damian Ion, proprietarul casei a murit și el în luptă.

PESTE TOT ERAU INFORMATORI

Printre notele informative am găsit una care mă duce cu gândul la cei parașutați în Decembrie 1944 și partizanii din munții Semenicului. Bănuiesc că ea se referă la grupul parașutat format din Iosif Găvăgină(din Berzovia), Nicolae Târziu din Sânicolaul Mare-Timiș și Pintilie Tintoiu din jud.Timiș, toți lansați în munții Cernei. Si pentru că bănuiesc că este legătura cu grupul parașutat în 12 Dec,1944 format din Filon Verca, Nicolae Bălănescu, Ion Chirila , Ion Carapantea și Tismănanu, socotesc că este bine de știut de infiltrările securității care urmărea să pună mâna pe toți. Iată Nota Informativă:

" Azi 1-XII-1950 ora 11 am fost la Găvăgină.A vrut să vină el la mine însă a uitat să ia adresa dela Bălănescu.A deschis el imediat discuția despre organizație întrebându-mă dacă cunosc pe Mircea sau pe Marcu care l-a numit șef. Mi-a spus că Bălănescu a fost la el cu acești băieți la Socolar adecă cred că Marcu Ion și Radu.

El mi-a spus că primăvara vrea să treacă granița în străinătate să aducă un aparat de transmisiune. Mai departe a zis că a avut un tip în organizație care a vrut să atace pe paznicii care aduc banii la mina Secul și cu acești bani să-si cumpere arme, îmi zice Găvăgină. L-am aranjat pe acest tip. Apoi a continuat zicând că Minea nu vrea să facă legătură cu alte persoane, el ar avea la Mehadia în munți o trecătoare în care ar putea să tina rezistentă oricărui batalion se soldați.

A zis că are oameni de încredere la Mehadia care numai de ar avea arme și încep orice răscoală. Apoi eu i-am spus că acolo nu mai există oameni de-ai lui Domăsneanu, atunci Găvăgină mi-a spus că Domăsneanu nu este împușcat ci a fost deportat în U.R.S.S. de unde a fugit.

Apoi Găvăgină mi-a spus că el a trimis o scrisoare în Anglia ca să fie citită la R.Londra și că a fost citită pe 8 Nov. de ziua regelui. El a zis că a trimis-o pe un șofer ce a trecut granița și face parte dintr-o ambasadă. Găvăgină vine la mine pe 2-XII-1950 ora 5. De fapt e un tip foarte vorbăreț și nu s'a sfiit adică păzit să nu spună toate acestea. Bălănescu a trimis o ilustrată din Târgoviste la părinți. Eu i-am spus lui Găvăgină să se intereseze de adresa lui sau dacă a mai scris. Aproape tot timpul el a vorbit și eu abia puteam să întreb. (2-XII-1950. . .inf. Gelu. "

Comuna ZORLEANTUL MARE de pe dealul Pogonis luată cu asalt de securitate, miliție și grăniceri

După trecerea serviciului "bande" sub conducerea lui Pavel Aranici, și reactivarea și lărgirea agenturilor, în Regionala securității din Timișoara s'a trecut imediat la acțiune.

S'a pus pe rol lichidarea grupului de 6 persoane condus de dr.Vuc Emilian-Liviu care activa în zona Isverna(valea Cernei) până la Zorleantul Mare din raionul Resita. Doctorul Vuc Liviu era urmărit pentru activitate legionară și înființarea acestui grup încă din 1949 și ar fi fost în legătură cu grupul Kera ce acționa în aceeași regiune. Kera nu putea fi decât Lascu Ion zis Chera omorât pe 15 Feb.1949 în comuna Valea Mare din apropierea Zorleantului.

Doctorul Vuc Liviu născut în 1903 era fiul unui funcționar de la Zorleant. Fiul după ce terminase liceul din Lugoj a urmat medicina în Franța. Meseria de doctor și-a făcut-o pe plaiurile bănățene fiind atașat P.N.T-ului depunând o activitate susținută în timpul campaniei electorale din 1946. După aceea continuând opresiunea contra celor ce nu se încadrau regimului comunist, s'a apropiat de unele elemente legionare din jud.Caras. După arestările din 15 Mai 1948 a dispărut de la domiciliu informat fiind că a fost pus sub urmărire. Nu este exclus ca intervenția să-i fi parvenit pe linia comisarului N.Doran.

Infiltrându-se un informator în grupul celor ce sprijineau grupul dr.Vuc, după ce s'au obținut unei informații s'a dezlănțuit o vastă acțiune împotriva comunei Zorleantul Mare. În noaptea de 19/20 Aug.1952 o formație compusă din 12 ofițeri de securitate, 38 milițieni și 200 grăniceri au înconjurat satul Zorleantul Mare. Au răscolit peste tot și au reușit să aresteze 5 gazde pe care le-au pus la proba "focului reușind să scoată indicații asupra a doi componenți ai grupului: Hatangea Anton(tatăl) și Hatangea Virgil(fiul).

Astfel au reușit să aresteze la marginea comunei Saceni (circa 15 km. est de Lugoj spre satul Traian Vuia) pe care după ce l-au supus la tortură au fost duși la Anton Hatangea. Acum n'a mai fost greu ca să ajungă la sălașul unde urma să se întâlnească cu doctorul Liviu Vuc.

De Sfântul Nicolae, pe 6 Dec.1952 s'a dat asaltul în timpul căruia au fost prinși Dr.Vuc Liviu și Drăgan Ștefan.

Drăgan Ștefan, născut pe 21 Sept.1909 în com. Zorleantul Mare era fiul țăranilor Gheorghe și Persida. A trecut prin chinuri groaznice și a fost ținut până în 1959 când a fost prins și Beg Ion și atunci vom vedea că a fost executat.

La arestarea dr.Vuc Liviu și Drăgan Ștefan s-au găsit asupra lor 2 pistoale mitralieră cu 64 cartușe, 2 pistoale Parabellum cu 8 cartușe, 3 grenade defensive și o busolă cu un binoclu. După cercetași au fost arestați încă 12 persoane de sprijin care vor fi condamnate.

Beg Gh.Ion și Lobii Iosif au reușit să scape și dintr'o altă ambuscadă, unde fuseseră trădați, și după un schimb de focuri în care un milițian a fost împușcat mortal iar altul grav rănit.

Acești doi scăpați au fost puși sub urmărire. Din anchetarea celor arestați s'a aflat că doi dintre sprijinitorii grupului, anume Stan Mihai și Stan Petru rămași nearestați, ar putea fi de folos și aflându-se că aceștia tin mult la dr.Vuc Liviu care era condamnat la moarte s'a trecut la acționarea asupra lui. După ce fusese bătut de ei se diminuase auzul și suferise traume, i s'a oferit posibilitatea supraviețuirii dacă va reuși să convingă pe cei doi Stan să colaboreze cu organele securității. Prelucrarea celor doi frați s'a făcut în prezența și cu îndrumarea anchetatorilor și s'a reușit până la urmă să cadă cei doi și nu numai ei. Doctorul Vuc Liviu cu pedeapsa comutată în M.S.V. și-a dus această "povară", rămânând totuși un om de treaba fără a crea probleme colegilor.

Sentința 772/11-06-1959 DIN CARE A CURS MULT SÂNGE

Cei 15 ce a constituit lotul condamnat prin această sentință a fost continuarea grupului dr.Vuc Liviu arestat în 1952. Aceștia au fost arestați tot pe baza trădării, probabil a fraților Stan, și a declarațiilor smulse prin tortură de anchetatorul penal lt.major Lois Traian de la securitatea Timișoara.

BEG Gh.Ion, născut pe 6 Iunie 1911 a fost arestat prin trădare și anchetat cu barbarie de către lt. Lois Traian care a încheiat și trimis în justiție dosarul cu acest lot. Țăran din com.Zorleantul Mare a fost judecat maiorul Fehete Augustin, iar maiorul procuror Ovessa Constantin a pus concluzii de condamnare la moarte. După respingerea recursului și a cererii de grațiere, a fost condus la locul de execuție de lt.maj. Blogor Rodivoi și căp.Zeitanul Ioan, sub supravegherea comandantului închisorii Arad, Onaca Alexandru. Comandantul grupei de execuție a fost căp.Lăcatis Ioan care a ordonat focul.De față a fost delegat lt. col.Schnelibach Martin iar ca medic a fost prezent dr.Huruban Gheorghe.

CIOCA N. Ioan,, n.21-10-1898 , din com.Zorleantul Mare a fost condamnat în aceleași condițiuni fiind executat în aceeași zi cu Beg Gh.Ioan;

DRAGAN Ștefan, născut pe 21 Sept. 1909 la Zorleantul Mare , jud. Caras , fiul lui Gheorghe și Persida arestat din 1952 a fost condamnat la moarte și executat în aceleași condițiuni cu Beg Gh.Ion.

BUGARIN Martin, născut pe 11-04-1907 la Zorleantul Mare, arestat pe 19 Aug. 1952 și rearestat pe 6 Dec.1958, a trecut prin aceleași chinuri ale anchetei lui Lotis Traian și executat odată cu Beg Gh.Ion.

COTA Ioan zis Păianu, născut pe 31-03-1906 în com.Ezeris de lângă Zorleantul Mare, chiabur cu 2 clase primare a fost condamnat la moarte în lotul Beg Gh.Ion și s'a comutat pedeapsa capitală în temniță grea pe viață prin Decret.nr.355 din 21 Sept.1959 .

CIUCIUNA Dumitru , țăran din com. Zorleantul mare a fost condamnat în acel lot.

Au mai fost condamnați în acest lot: ORINA Petre zis Bordu

CIUCIUNA Dumitru

MILOS Floarea

STEFONI Petru

DAVID Ion, zis Nicavuc.

BEG Gheorghe, talăl lui Beg Ion care a fost executat.

DIMCEA Oirciu zis Noilă.

DIMCEA Martin zis Momac.

DRAGAN Maria, soția lui Ștefan care a fost executat.

BUCARIN Simion.

Toți au fost condamnat pentru sprijinire și omisiune.

Acesta a fost ultimul lot de rezistentă armată condamnat în Banat.